

VĚSTNÍK

Praha 26. listopadu 2014

Ročník VII., Číslo 11

VÝROČÍ

První dnes vzpomínané výročí připadá na 5. listopadu. Před 600 roky začal v Kostnici koncil. Ještě ve stejném měsíci, 28. listopadu byl zatčen Jan Hus, který byl během koncilu upálen. O rok později ještě Jeroným Pražský.

Na 11. listopadu připadá 75. výročí smrti studenta Jana Opletala, který byl zraněn při demonstraci 28. října 1939. Odpor vyvolaný při jeho pohřbu měl za následek zavření škol a desítky poprav. Už v roce 1941 byl vyhlášen tento den za mezinárodní den studentstva. Při oslavě 50. výročí této tragedie se stala jiná událost, začátek sametové revoluce 1989.

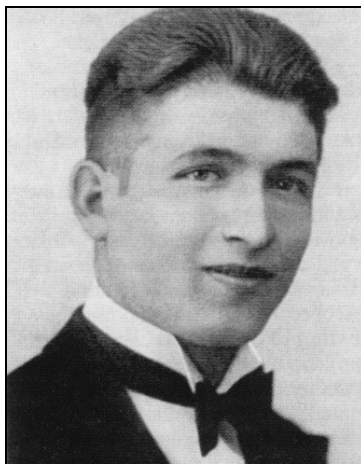
175. výročí narození Emila Škody připadá na 18. listopadu. Jeho jméno je spojováno se stroji a automobily, byť za svého života s nimi neměl nic společného. Hlavní jeho výrobou byly zbraně a Škodovy závody v Plzni byly největší zbrojovkou v monarchii. Jméno Škoda má v technice celosvětově zvuk dodnes.

Na 21. listopadu připadá 670 let kdy byl položen základní kámen ke stavbě katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě. Stavba byla dokončena před 85 roky v září 1929 a trvala tedy plných 585 let.

Za zmínku stojí ještě jedno výročí, které připadá na 24. listopadu 1859. Tehdy zveřejnil Charles Darwin svoje dílo „O původu druhů“. Dá se říci, že tento spis stojí na počátku moderního chápání lidstva a vnímání pozice na Zemi. Škoda, že si žáci pamatují jen větu, že pocházíme z opice. Přesto je jeho teorie dodnes v částech světa popírána. Kupodivu nejde o rozvojové země, ale USA, které tím svojí bigotností zůstávají v 19. století. Spojené státy nejsou jediné s podobnými myšlenkami.

Často je kus bigoterie v nás samých. Stačí se podívat kolem a nemusíme chodit daleko. I sebe víc vzdělaný člověk, může být v nitru své povahy plný omezenosti, malichernosti a zlomyslnosti. O to víc je takové chování vidět u hlavy státu nebo prominentů. V takovém postavení by si měla být osoba plně vědoma, že každé slovo může mít nedozírné dopady na celý náš stát. Zničí tak jemné předivo diplomacie utvářené roky. Podobně jako když se zamění pocit osobního pozvání domů za pozvání na státní akt nebo když si buran udělá rovnítko mezi státním významem a medailí za hod šipek v hospodě. Exempla trahunt tedy příklady táhnou. Klesne-li hlava státu na úroveň vypitého burana, je třeba si dávat pozor, aby se jeho styl nestal časem vzorem pro ostatní. Možná je na čase si klást otázku, zda opravdu všichni naši státníci, nejen jejich hlava, ještě patří k druhu Homo sapiens sapiens, tedy člověku rozumnému?

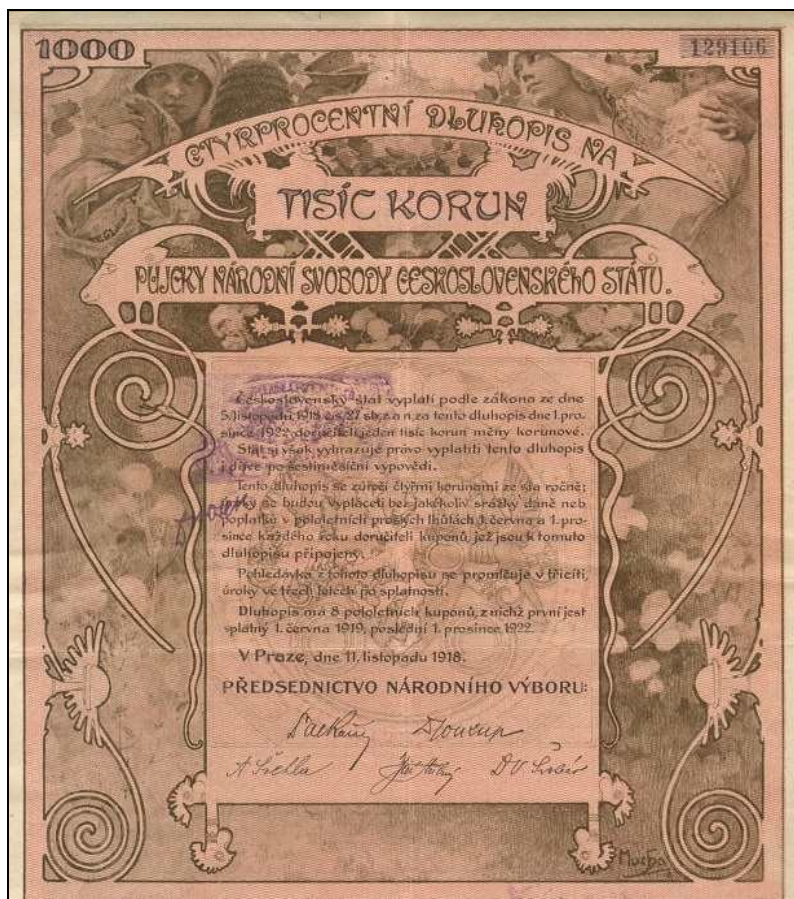
Praha, 26. listopadu 2014

Jan Opletal (*1.1.1915- † 11.11.1939)

Emil rytíř Škoda (*18.11.1839- † 8. 8.1900)

A2400 – Půjčka Národní svobody vydaná 11. listopadu 1918 jako první státní půjčka

Nový Československý stát musel řešit financování státního aparátu, vznik nových ministerstev, zkrátka to, co doposud bylo starostí Vídně. Dosavadní národní výbor rozhodl 5. října o vypsání půjčky Národní svobody až do výše jedné miliardy korun. K veřejnému úpisu byla dána jen polovina, přesto do prosince bylo upsáno víc než dvojnásobek, 1.048.431.100 K. Zájem lidí byl obrovský a nadšený ze samostatnosti bylo zřetelné. Předsednictvo národního výboru tvořené pěti muži 28. října zadalo návrh půjčky Alfonsu Muchovi.

Naše muzeum nedávno získalo do svých sbírek originál tohoto dluhopisu, který patří k základním kamenům finanční historie našeho státu.

NOVINKY

Podíváme-li se do přehledu našich exponátů, daří se postupně získávat stále nové kousky, které obohacují sbírky. Poměrně užitečnou je v tomto ohledu statistika. Jak známe ze slavného skeče Felixe Holzmana, když jeden ze dvojce sní celé kuře, tak statisticky každý vlastně snědl půlku.

Stejným výsledkem tak dojdeme, že každý den přibude do našich sbírek dvanáct exponátů, včetně dnů pracovních i víkendových. V praxi je to jinak. Jsou dny, kdy se nové kousky ne a ne objevit až se jich v jeden okamžik nahromadí třeba dvacet. Naše sbírky nejsou však jen o cenných papírech, takže statisticky jde o průměr všech. Existují však během roku období, kdy se přece jen objevuje víc kusů najednou. Taková období v roce jsou dokonce dvě, jedno na jaře a druhé na podzim. V této době se koná také největší množství specializovaných aukcí, které se soustřeďují výhradně na předměty našeho zájmu, tedy cenné papíry.

No a tak ač je podzim nevlídným obdobím, tak v tomto ohledu nastává nejen pro naše muzeum, ale i další sběratel přímo období hojnosti. Proto je na čase představit několik zajímavých novinek, které se nám v posledním čase podařilo získat.

Prvním dnes představeným přírůstkem je akcie pražské Papírny akciové společnosti. Společnost byla založena 7. dubna 1870 s kapitálem 700.000 zl. rozděleným do 3.500 akcií po 200 zl. Jenže k zápisu firmy do rejstříku došlo až 21. března 1872 a teprve poté došlo k vydávání akcií s datem 31. srpna 1872.

Účelem bylo postavení továrny na strojní papír. Sídlo sice bylo v Praze, ale továrna byla postavena v Plzni. V první správní radě byl pražský advokát JUDr. Jakub Škarda, profesor ČVUT František Tilšer, rektor polytechniky prof. Jan Krejčí a mnozí další profesori. Jmenován byl také Dr. Julius Grégr.

V pátek 9. května 1873 došlo ke krachu vídeňské burzy, která měla za následek položení mnoha bank a firem, které rázem přišly o úvěry a kapitál. Podniky postavené na dobrém základu měly co dělat, aby se udržely. Ty co vznikly spekulacně rázem krachovaly.

Už v červenci 1873 došlo ke změně ve správní radě kromě prvních dvou pánů v ní nově zasedli hlavně advokáti a obchodníci. Konec společnosti to stejně neodvrátilo a 13. června 1874 došlo k vyhlášení konkursu. V rámci konkursní masy byla papírna prodána a v listopadu 1877 došlo k částečnému vyrovnání s věřiteli. K výmazu firmy z rejstříku došlo 21. února 1884.

Druhou dnešní novinkou je Raškovická mechanická tkalcovna. Jako akciovka vznikla 4. března 1930 a akcie vydala o den později. Celkem jich bylo vydáno 3.500 kusů.

Původně však šlo o papírnu založenou v roce 1778 majiteli frýdeckého panství rodem Pražmů z Bílkova. Později se z papírny stala tkalcovna a bělidlo. V roce 1911 se přeměnila firma na s.r.o. Kapitálem 450.000 K měli dva společníci Felix Wolf a Arnold Schaar a firma sídlila ve Vídni. Až po roce 1923 přesídlila do Raškovic. Továrna se specializovala na rezně bavlněné zboží a poskytovala práci asi 150 dělníkům. V roce 1930 došlo k přeměně na akciovou společnost, ale doba krize vedla ke změně majitele. Tím se v roce 1933 stala Tanvaldská přádelna bavlny, která zdejší výrobu zastavila. Zde zůstala část pomocné výroby, ale později byla výroba obnovena. Ke zrušení úpravny došlo v roce 1952. Nově se zavedla výroba alkalických akumulátorů.

Někdy jsou i takové osudy továren, které byly v pohraničí a zasáhly je dějiny a politika.

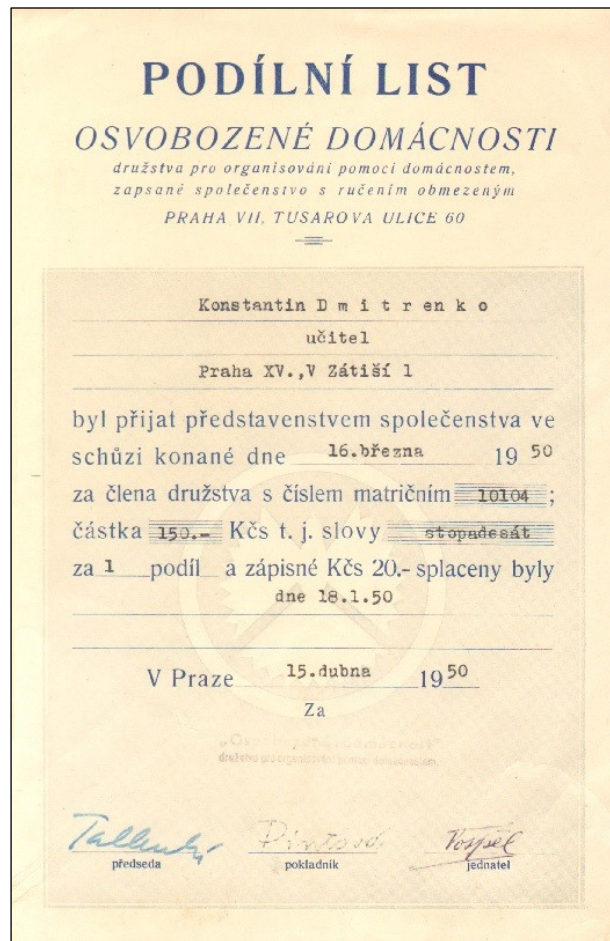
A2425 - Akcie Papírny akciové společnosti vydaná 31.8.1872 na 200 zlatých

A2424 - Akcie Raškovické mechanické tkalcovny vydaná 5.3.1930 na 1.000 Kč

A2420 - Dluhopis Buštähradské dráhy vydaný 1.10.1882 na 1.000 marek

A2417 - Podíl Osvozené domácnosti z 15.4.1950 na 150 Kčs

Dluhopis „Výhradně privilegované Buštähradské železnice“ je též novinkou. Tento poněkud archaický název patří jedné z nejstarších českých drah. Byla založena 25. října 1853. Koncesi pro její zřízení byla udělena knížeti Karlu Egonu Fürstenbergovi pro prodloužení koňské dráhy z Vejhybky do uhelného revíru Buštährad a do Kralup. Navazuje tak na druhou nejstarší koňskou dráhu. Firma provozovala jednu z hlavních tratí u nás a byla v roce 1923 nakonec zestátněna.

Za dobu své existence vydala firma poměrně velké množství dluhopisů pro financování výstavby a rozšíření tratí. Dochované kusy jsou však spíše raritou. Námi získaný kus je blanketem, který má zastřížený horní okraj, ale jde o nominál, který doposud nebyl nikdy k dispozici. Právě v otázce dluhopisů starý drah je velký potenciál a neobjevené území.

Podobně je tomu u podílových listů vydaných družstvy, ale o tom nepíšeme poprvé. O to víc jsou zajímavé podílové listy vydané po únoru 1948. V té době se družstevní hnutí začalo silně měnit pod politickým vlivem a vznikla nová, zejména Jednotná zemědělská družstva. Podle dřívější terminologie byla družstva tři typu. Tzv. první typ byla stará družstva, založená podle společenstevních zákonů a šlo o kempelčičky, spotřební, bytová a další družstva založená do roku 1948. Druhým typem byla nová družstva uspořádaná po roce 1949, kdy každý družstevník měl pouze jeden podíl, nikoli podle počtu vložené částky. Třetím typem družstev pak byla družstva zakládaná po roce 1957, kdy stará družstva, která se nepřeměnila zanikla. Tato družstva pak přežila až do roku 1990 a mnohdy v této podobě existují dodnes. Podnik Osvozená domácnost se stal populárním právě v době socialismu. Prvním v řadě bylo pražské družstvo, založené v roce 1946, následovaly další družstva v krajských městech. Pražské družstvo I. typu zaniklo už v roce 1954, a díky své přeměně na nový typ přežilo až do pádu komunismu.

Velmi dekorativní akcií „maďarského“ typu je akcie llavské spořitelny. Téměř všechny uherské papíry mají velmi podobnou úpravu grafiky. Někdy jen kaligrafickou, ale často dekorativní, jako je tato akcie. Jde o malou regionální banku, které na přelomu let 1915-1920 zanikaly nebo se slučovaly do větších celků. O této zajímavé bance budeme ještě ve věstníku psát.

A2421 – Akcie llavské spořitelny a. s. vydané na jméno 1.11.1889 v hodnotě 50 zlatých

AKCIE
NA JMÉNO

pro Vaši společnost

NABÍZÍ V NEJVYŠŠÍ KVALITĚ
JAKOŽ I TISK DALŠÍCH CENIN

DOKUMENTAČNÍ
AKCIOVÁ SPOLEČNOST

POD VILAMI 13, PRAHA 4
WWW.DAS-MCP.CZ
DAS@DAS-MCP.CZ
+420 603 545 901

**ZASLÁNÍM I DROBNÉ ČÁSTKY PŘÍSPĚJETE
K VYBUDOVÁNÍ MUZEA A JEHO OTEVŘENÍ**

**MUZEUM
CENNÝCH PAPÍRŮ**
NADAČNÍ FOND

DĚKUJE
ZA VÁMI UDĚLENOU
PODPORU

369 000 369 / 2010
NADAČNÍ KONTO U FIO BANKY, a.s.

NADAČNÍ KONTO

369 000 369 / 2010

Fio banka, a.s.